

การบริหารสถานศึกษาตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนมัธยมศึกษา
อำเภอปง จังหวัดพะเยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36
School Administration based on the Sufficiency Economy Philosophy of Pong
District Secondary Schools, Phayao Province, under the Secondary
Educational Service Area Office 36

สรรัชต์ ดอนมูล

Sararat Donmoon

สุนทร คล้ายอ่ำ

Sunthon Khlaium

มหาวิทยาลัยพะเยา

University of Phayao

Email : Sararat.donmoon@gmail.com

Received: 16 April 2024; Revised: 29 April 2024; Accepted: 29 April 2024

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาการบริหารสถานศึกษาตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และศึกษาข้อเสนอแนะในการบริหารสถานศึกษาตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอปง จังหวัดพะเยา กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 70 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับการบริหารสถานศึกษาตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนมัธยมศึกษาอำเภอปง โดยภาพรวม พบว่า มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจาก สูงสุดไปต่ำสุด ดังนี้ สูงสุดได้แก่ ด้านผลสัมฤทธิ์การบริหารสถานศึกษาตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง รองลงมาด้านการบริหารจัดการศึกษา ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ด้านหลักสูตรและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ต่ำสุดคือด้านพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา ตามลำดับ 2) การศึกษาข้อเสนอแนะในการบริหารสถานศึกษาตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนมัธยมศึกษาอำเภอปง พบว่า ด้านการบริหารจัดการศึกษาสถานศึกษา ควรมีการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และกลยุทธ์ที่สอดคล้องกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เป็นต้น ด้านหลักสูตรและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ควรมีการบูรณาการหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานในแต่ละกลุ่มสาระ รวมทั้งบูรณาการกับหลักสูตรท้องถิ่นในการจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ควรมีการพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 โดยบูรณาการกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนผ่านโครงการ โครงการงาน หรือกิจกรรมการเรียนรู้ ด้านการพัฒนาบุคลากร ควรมีการเสริมสร้างครูและบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษาให้มีความรู้ความเข้าใจสามารถพัฒนาตนเองเพื่อเป็นวิทยากรด้านการดำเนินชีวิตและการปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ด้านผลสัมฤทธิ์การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ควรมีการพัฒนาสถานศึกษาให้ได้รับการยอมรับเป็นแบบอย่าง หรือเป็นต้นแบบในการบูรณาการสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและทักษะการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

คำสำคัญ: การบริหารสถานศึกษา, ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง, โรงเรียนมัธยมศึกษา

Abstract

The Independent study aimed to study school administration based on the Sufficiency Economy Philosophy and to investigate recommendations for school administration based on the sufficiency economy philosophy of Pong District secondary schools. The sample was 70 informants. The research instrument is a five-level estimation scale questionnaire. Statistics used in the research included percentage, average and standard deviation.

The results of the research found that: 1) The level of educational institution administration according to the Sufficiency Economy Philosophy of Pong district secondary school. Overall, it was found that opinions were at a high level in all aspects. Arranged in order of average values from highest to lowest as follows: Highest is the achievement of educational institution administration according to the Sufficiency Economy Philosophy. Minor in educational administration Followed by organizing student development activities. Curriculum and learning activities and the lowest in the area of personnel development of educational institutions, respectively, and 2) Studying recommendations for administration of educational institutions in accordance with the Sufficiency Economy Philosophy of Pong district secondary school, it was found that in terms of educational administration, educational institutions should have a vision set. Vision, mission, and strategy that are consistent with the Sufficiency Economy Philosophy etc. In terms of curriculum and learning activities, there should be integration of the basic education curriculum in each subject group. Including integration with the local curriculum in organizing learning according to the Sufficiency Economy Philosophy. Organizing student development activities learners should be developed to have learning skills in the 21st century by integrating with the Sufficiency Economy Philosophy and student development activities through projects, projects, or learning activities. Personnel development teachers and educational personnel in educational institutions should be strengthened to have knowledge and understanding and be able to develop themselves to be lecturers on how to live and behave according to the Sufficiency Economy Philosophy. Regarding the achievement of educational institution administration according to the Sufficiency Economy Philosophy Educational institutions should be developed to be accepted as role models. or as a model for integrating educational institutions according to the Sufficiency Economy Philosophy and learning management skills in the 21st century.

Keywords: School Administration, The Sufficiency Economy Philosophy, Secondary school

บทนำ

จากกระแสการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของโลกศตวรรษที่ 21 ประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกจึงให้ความสำคัญในการพัฒนาการจัดการศึกษา โดยเชื่อว่าการศึกษาคือเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาคน พัฒนาสังคม และพัฒนาประเทศให้มีคุณภาพ เพื่อให้สามารถก้าวทันการเปลี่ยนแปลงของสังคมและเศรษฐกิจในปัจจุบัน ในส่วนของประเทศไทย ก็ได้ให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษาเป็นอย่างมาก โดยมีเป้าหมายที่จะพัฒนาศักยภาพและ ชีตความสามารถของคนไทยให้มีความรู้ ความสามารถ และสมรรถนะที่สอดคล้องกับความต้องการและการพัฒนาประเทศ เพื่อให้คนไทยมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 4) พ.ศ.2562 ที่กล่าวไว้ว่า กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ โดยมีจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษา คือ เพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์พร้อมในทุกด้าน โดยยึดหลักว่า ผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด พวกเขาทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ (สำนักงานเลขาธิการรัฐมนตรี, 2542) พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ในหลวงรัชกาลที่ 9 ทรงมีพระราชดำรัสเกี่ยวกับปรัชญา “เศรษฐกิจพอเพียง” ขึ้นตั้งแต่ พ.ศ. 2517 เพื่อใช้เป็นแนวทางการดำรงชีวิตโดยยึดหลักความพอเหมาะพอดี ความมีเหตุผล และ ความไม่ประมาทซึ่งทรงถือปฏิบัติด้วยพระองค์เองมาอย่างต่อเนื่องยาวนาน แต่มีการตระหนัก อย่างจริงจังถึงความสำคัญของหลักเศรษฐกิจพอเพียงขึ้นภายหลังวิกฤติเศรษฐกิจ พ.ศ. 2540 ซึ่งในหลวงรัชกาลที่ 9 ทรงย้ำให้เห็นความสำคัญที่มีเศรษฐกิจแบบ “พอมีพอกิน” พัฒนาค้น ให้สามารถ “อุ้มชูตัวเองได้”

รัฐบาลได้ตระหนักถึงความสำคัญและนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนไทยให้เกิดความยั่งยืน ดังนั้นจึงให้ความสำคัญอย่างมากกับการพัฒนาคน เพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาในด้านต่าง ๆ ไปสู่จุดมุ่งหมายที่ต้องการ จึงต้องพัฒนาคุณภาพคนในทุกมิติ เพื่อให้มี “คุณธรรม” และ “ความรู้” นำไปสู่การคิดวิเคราะห์อย่าง “มีเหตุผล” และรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงและสามารถตัดสินใจโดยใช้หลัก “ความพอประมาณ” ในการดำเนิน ชีวิตได้ ดังแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 พ.ศ. 2566 – 2570) ได้มีการนำ หลักการนี้มาใช้ในการพัฒนาประเทศ ส่งผลให้การพัฒนาประเทศสู่ความสมดุลและยั่งยืน จึงมีการ จัดทำยุทธศาสตร์ เพื่อดำเนินโครงการขับเคลื่อน เพื่อให้ผู้บริหารองค์กร ครู ผู้บริหารสถานศึกษาบุคลากรด้านการศึกษา และนักเรียน นักศึกษา มีความรู้ ความเข้าใจ และสามารถนำหลักคิดหลัก ปฏิบัติมาบูรณาการในการทำงาน ตลอดจนการประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน โดยรับผิดชอบร่วมกับ หน่วยงานในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ เพื่อให้มีความต่อเนื่องนำสู่วิถีชีวิตของประชาชนสามารถผลักดันให้ประเทศชาติพัฒนาต่อไปอย่างเต็มศักยภาพ โดยใช้รูปแบบการจัดการศึกษาบงพื้นฐานปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป้าหมายสำคัญของการจัดการศึกษา คือ การปลูกฝังให้เยาวชนรู้จักการใช้ชีวิตที่พอเพียง เห็นคุณค่าของทรัพยากรต่างๆ สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ การจัดการศึกษาตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง ดำเนินได้ใน 2 ส่วนคือ การบริหารสถานศึกษาในด้านต่างๆ และการจัดการเรียนรู้ของ ผู้เรียน ดังแผนการศึกษาแห่งชาติซึ่งมักจะเน้นและยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง หรือกรอบ ของการบูรณาการร่วมกันในเรื่องของการศึกษา ศิลปวัฒนธรรม และเรื่องอื่นๆ ได้แก่ การพัฒนาคน การพัฒนาครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา การพัฒนาสังคม และสิ่งแวดล้อม

จากแผนยุทธศาสตร์การบูรณาการ การพัฒนาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (พ.ศ.2557 - 2560) กระทรวงศึกษาธิการได้รับมอบหมาย ให้รับผิดชอบในการดำเนินงานส่งเสริมและกำหนดยุทธศาสตร์การขับเคลื่อนการพัฒนา ด้วยเหตุนี้ กระทรวงศึกษาธิการ จึงได้น้อมนำหลักดังกล่าวมาบูรณาการในการจัดการ

เรียนการสอนและบรรจุไว้ในหลักสูตร เพื่อมุ่งพัฒนาสถานศึกษาให้สามารถน้อมนำไปประยุกต์ใช้ในการจัด
กิจกรรมการเรียนรู้ และการบริหารจัดการได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลส่งผลสู่การดำเนินชีวิตตาม
แนวทาง เศรษฐกิจพอเพียงของผู้เรียน ผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษาอย่างต่อเนื่อง (สำนักงาน
คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2560)

โรงเรียนในสังกัด จำนวน 3 โรงเรียนตระหนักถึงคุณค่าของการบริหารสถานศึกษาตามปรัชญา
เศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งจะมีผลต่อการบ่มเพาะนักเรียนให้มีจิตสำนึกของการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจ
พอเพียง สอดคล้องกับบริบทของสังคม จึงส่งเสริมให้แต่ละโรงเรียนโดยเฉพาะอย่างยิ่งโรงเรียนที่อยู่ในโครงการ
ที่เน้นเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงให้เน้นดำเนินการบริหารสถานศึกษาตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และก่อให้เกิด
ผลลัพธ์ อย่างเป็นรูปธรรมที่ชัดเจน โรงเรียนมัธยมศึกษาอำเภอบึง จังหวัดพะเยาได้นำปรัชญาเศรษฐกิจ
พอเพียงไปประยุกต์ใช้ในการบริหารโรงเรียน และเกิดผลงานที่เป็นรูปธรรม

จากรายงานการประเมินภายนอกรอบที่ 4 ของบางสถานศึกษาที่ได้รับการประเมินแล้วนั้น พบปัญหา
ในการดำเนินงานการบริหารสถานศึกษา ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่ผ่านมา พบว่า 1) ด้านการ
บริหารจัดการศึกษา การประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในกระบวนการดำเนินงานภายใน
สถานศึกษา ไม่เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษาเท่าที่ควร 2) ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน
ขาดการส่งเสริมการนำหลักสูตรบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาดำเนินการใช้จริง 3) ด้านการ
จัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน แต่ขาดการกำกับ ติดตาม และประเมินผลกิจกรรมตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจ
พอเพียง 4) ด้านพัฒนาบุคลากร ผู้บริหารและครูยังขาดความเข้าใจในการน้อมนำ ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
มาประยุกต์ใช้ในการดำเนินงานภายในสถานศึกษา 5) ด้านผลลัพธ์/ภาพความสำเร็จ

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยต้องการที่จะศึกษาศึกษาการบริหาร
สถานศึกษาตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนมัธยมศึกษาในอำเภอบึง จังหวัดพะเยา สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 36 เพื่อให้ได้ผลการวิจัยในการพัฒนาโรงเรียนตามแนวปรัชญา
เศรษฐกิจพอเพียง และพัฒนาส่งเสริมให้การจัดการเรียนการสอน อย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลที่มี
ประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการบริหารสถานศึกษาตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนมัธยมศึกษา
อำเภอบึง จังหวัดพะเยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36
2. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะในการบริหารสถานศึกษาตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียน
มัธยมศึกษาอำเภอบึง จังหวัดพะเยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารและครูผู้สอนของสถานศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษาอำเภอบึง สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 จังหวัดพะเยา จำนวน 3 โรงเรียน ได้แก่โรงเรียนปง
รัชดาภิเษก โรงเรียนปงพัฒนาวิทยาคม และโรงเรียนขุนควรวินวิทยาคม ประกอบด้วยผู้บริหาร จำนวน 3 คน
และครูผู้สอน 97 คน รวมทั้งสิ้น 100 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารและครูผู้สอนของสถานศึกษา โรงเรียนมัธยมศึกษาอำเภอบึง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 จังหวัดพะเยา จำนวน 80 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของ Krejcie and Morgan (1970 อ้างอิงใน บุญชม ศรีสะอาด, 2560) โดยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยมีขั้นตอนในการสร้างดังนี้

1) ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารสถานศึกษาตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อเป็นกรอบแนวคิดในการสร้างแบบสอบถาม

2) สร้างแบบสอบถามความคิดเห็นให้ครอบคลุมทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ ด้านบริหารจัดการตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง ด้านการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษาตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง และด้านผลสัมฤทธิ์การบริหารสถานศึกษาตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษาสูงสุด ตำแหน่งปัจจุบัน และประสบการณ์การทำงานในตำแหน่งปัจจุบัน

ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ครอบคลุม 5 ด้าน ด้านบริหารจัดการตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง ด้านการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษาตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง และด้านผลสัมฤทธิ์การบริหารสถานศึกษาตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามปลายเปิด สอบถามเกี่ยวกับข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุงการบริหารสถานศึกษาตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

3) นำแบบสอบถามไปให้ผู้เชี่ยวชาญ เพื่อพิจารณาความเที่ยงตรงของเนื้อหา และให้ข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุงแก้ไข ประกอบด้วย

1. นายสิทธิชัย สิทธิวงศ์ ผู้อำนวยการโรงเรียนปงรัชดาภิเษก
2. นายวรพล ใจคำ ผู้อำนวยการโรงเรียนเทศบาล 3 (เหล่าอิงราษฎร์บำรุง)
3. ผศ.จักรแก้ว นามเมือง อาจารย์พิเศษ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วิทยาเขตพะเยา

4) จากนั้นนำผลพิจารณาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของผู้เชี่ยวชาญแต่ละท่าน คำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์แล้วเลือกดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป ไว้ใช้เป็นข้อคำถาม โดยค่า IOC ที่ได้เท่ากับ 1 จากนั้นนำไปทดลองใช้ (Tryout) กับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่มัธยมศึกษาที่อยู่ในเขตอำเภอบึง เพื่อหาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ โดยหาค่าสัมประสิทธิ์ แอลฟา (α -Coefficient) ของครอนบาช (Cronbach) โดยได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.70

5) จากนั้นนำการปรับปรุง และจัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์เพื่อเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาต่อไป

6) นำแบบสอบถามไปเก็บรวบรวมข้อมูล

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

- 1) ทำหนังสือขออนุญาตเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่าง
- 2) ดำเนินเก็บข้อมูลด้วยตนเอง
- 3) สรุปรวบรวมความคิด และวิเคราะห์ผลการสัมภาษณ์ในแต่ละด้านหลังเสร็จสิ้นการเก็บ

รวบรวมข้อมูล

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นที่มีต่อการบริหารสถานศึกษาตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยภาพรวม

ข้อที่	การบริหารสถานศึกษาตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	n = 70		ระดับความคิดเห็น
		$\bar{X}$	S.D	
1	ด้านการบริหารจัดการศึกษา	4.04	0.69	มาก
2	ด้านหลักสูตรและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	4.00	0.71	มาก
3	ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	4.01	0.67	มาก
4	ด้านพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา	3.97	0.71	มาก
5	ด้านผลสัมฤทธิ์การบริหารสถานศึกษาตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	4.07	0.57	มาก
รวมเฉลี่ย		4.02	0.66	มาก

จากตารางที่ 2 ความคิดเห็นการบริหารสถานศึกษาตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยภาพรวมและรายด้านพบว่า มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทุกด้าน ($\bar{X}=4.02$) เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ด้านที่สูงสุด ด้านผลสัมฤทธิ์การบริหารสถานศึกษาตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ($\bar{X}=4.07$) รองลงมาด้านการบริหารจัดการศึกษา ($\bar{X}=4.04$) รองลงมาด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ($\bar{X}=4.01$) รองลงมาด้านหลักสูตรและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ($\bar{X}=4.00$) และน้อยสุด ด้านพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา ($\bar{X}=3.97$) ตามลำดับ

ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ที่ 2

ผลศึกษาข้อเสนอแนะในการบริหารสถานศึกษาตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนมัธยมศึกษาอำเภอบึง จังหวัดพะเยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36

1. ด้านการบริหารจัดการศึกษา

1) สถานศึกษาควรมีการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และกลยุทธ์ที่สอดคล้องและบูรณาการกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และทักษะการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 โดยเฉพาะการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21

2) ควรมีการขับเคลื่อนนโยบายการน้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงจากภาครัฐสู่สถานศึกษาอย่างจริงจัง โดยกำหนดนโยบายการบริหารจัดการในระดับสถานศึกษา กำหนดแผนกลยุทธ์ในการขับเคลื่อนสู่โครงการและกิจกรรมการเรียนรู้ทั้งในระดับครูผู้สอน ผู้เรียน และต่อยอดจากสถานศึกษาสู่ชุมชน

3) ควรมีการสร้างแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา รวมทั้งการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นให้เป็นแหล่งเรียนรู้ด้านปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

4) ควรมีการกำกับ ติดตาม ประเมินผล และรายงานผลการขับเคลื่อนหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงให้ผู้ที่เกี่ยวข้องได้รับทราบ เพื่อหาแนวทางในการแก้ไขปัญหา ปรับปรุง และพัฒนากระบวนการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

5) ควรมีการนำผลการติดตามมาพัฒนาและปรับปรุงการบริหารจัดการงบประมาณตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

2. ด้านหลักสูตรและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

1) ควรมีการบูรณาการหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานในแต่ละกลุ่มสาระ รวมทั้งบูรณาการกับหลักสูตรท้องถิ่นในการจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และทักษะการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

2) ควรมีการสร้างองค์ความรู้ให้กับครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีความรู้ความเข้าใจในการบูรณาการหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานและหลักสูตรท้องถิ่น โดยผ่านการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการ การสัมมนา การศึกษาดูงาน โดยมีผู้เชี่ยวชาญมาให้ความรู้

3) ควรมีการเสริมสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ใหม่ๆ ในด้านทักษะวิชาชีพ ทักษะชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงให้กับผู้เรียน โดยปราชญ์ชาวบ้าน หรือครูภูมิปัญญา

4) ควรมีการสร้างแบบอย่างที่ดี (Best Practice) หรือนวัตกรรม (Innovation) ที่เกิดจากการเรียนรู้จากภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยบูรณาการตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

5) ควรมีการนิเทศ ติดตาม ประเมินผล ในการบูรณาการหลักสูตรและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และรายงานผลการดำเนินงาน เพื่อนำผลมาปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรที่บูรณาการกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในโอกาสต่อไป

6) ควรมีการวิเคราะห์คุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่างๆ

3. ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

1) ควรมีการพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ ทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 โดยบูรณาการกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนผ่านโครงการ โครงงาน หรือกิจกรรมการเรียนรู้

2) ควรมีการจัดสร้าง/พัฒนาศูนย์การเรียนรู้พอเพียง โดยการมีส่วนร่วมของชุมชนหน่วยงานท้องถิ่น และองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น และส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ร่วมกับภูมิปัญญาท้องถิ่นและการเรียนรู้ด้วยตนเอง

3) ควรมีแผนงาน/โครงการส่งเสริมกิจกรรมนักเรียนเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ ทักษะและการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

4) ควรมีการวัดผลและประเมินผลการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยมีรูปแบบการวัดผลและประเมินผลที่ชัดเจน และมีเครื่องมือวัดผลและประเมินผลที่หลากหลาย

5) ควรมีการนำผลการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง รายงานผลต่อผู้บริหารสถานศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง และผู้ที่เกี่ยวข้องได้รับทราบ เพื่อหาแนวทางในการปรับปรุง และพัฒนากระบวนการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่แท้จริง

4. ด้านการพัฒนาบุคลากร

- 1) มีการจัดการประชุม/อบรม/สัมมนา/ศึกษาดูงานแหล่งเรียนรู้ต่างๆ เพื่อส่งเสริมการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิตและปฏิบัติภารกิจหน้าที่
 - 2) ควรมีการส่งเสริมให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษาให้สามารถสร้างแบบอย่างที่ดีหรือนวัตกรรมจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
 - 3) ควรมีการเสริมสร้างครูและบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษาให้มีความรู้ความเข้าใจสามารถพัฒนาตนเองเพื่อเป็นวิทยากรด้านการดำเนินชีวิตและการปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
- #### 5. ด้านผลสัมฤทธิ์การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

- 1) ควรมีการพัฒนาสถานศึกษาให้ได้รับการยอมรับ เป็นแบบอย่าง หรือเป็นต้นแบบในการบูรณาการสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและทักษะการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21
- 2) ควรมีการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามมาตรฐานการเรียนรู้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของแต่ละระดับชั้น

อภิปรายผล

จากผลการศึกษาวิจัยการบริหารสถานศึกษาตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีประเด็นในการอภิปรายผล ดังนี้

1. การบริหารสถานศึกษาตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนมัธยมศึกษาอำเภอบึง จังหวัดพะเยา โดยสอบถามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู พบว่ามีความคิดเห็นในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะว่า ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เป็นแนวคิดที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ รัชกาลที่ 9 ทรงมีพระราชดำรัสชี้แนะแก่พสกนิกรชาวไทยมานานกว่า 30 ปี โดยเฉพาะการให้ความสำคัญกับการให้การศึกษาเป็นตัวขับเคลื่อนการพัฒนา โดยนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาจัดเป็นหลักสูตรการเรียนการสอน แล้วนำไปใช้ในโรงเรียนสังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งในระยะแรกนำไปใช้ในเขตพื้นที่การศึกษาทั้ง 175 เขตทั่วประเทศ เขตพื้นที่การศึกษาละ 1 โรงเรียน เพื่อเป็นโรงเรียนนำร่องแล้วขยายผลสู่โรงเรียนต่างๆ ทั้งนี้โรงเรียนแต่ละแห่งสามารถปรับเปลี่ยนรูปแบบการเรียนการสอนได้ตามบริบทในแต่ละพื้นที่ปลูกฝังหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงให้ผู้เรียน โดยนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาจัดเป็นหลักสูตรการเรียนการสอน แล้วนำไปใช้ในโรงเรียนสังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานซึ่งในระยะแรกนำไปใช้ในเขตพื้นที่การศึกษาทั้ง 175 เขตทั่วประเทศ เขตพื้นที่การศึกษาละ 1 โรงเรียน เพื่อเป็นโรงเรียนนำร่องแล้วขยายผลสู่โรงเรียนต่างๆ ทั้งนี้โรงเรียนแต่ละแห่งสามารถปรับเปลี่ยนรูปแบบการเรียนการสอนได้ตามบริบทในแต่ละพื้นที่การขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการซึ่งนับว่าเป็นเครื่องมือสำคัญที่จะเสริมสร้างพัฒนา ความรู้ความสามารถ ปรับเปลี่ยนทัศนคติของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ให้เป็นบุคลากรและข้าราชการยุคใหม่ที่เปี่ยมด้วยการมีสมรรถนะหลักมีคุณสมบัติพิเศษสำหรับภาระงานในหน้าที่ความรับผิดชอบที่เป็นผลมาจากการสร้างขบวนการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อนำมาใช้ในการปรับปรุงกระบวนการทำงานขององค์กรโดยการสร้างบุคลากรขององค์กรให้เรียนรู้ปัญหา อยู่กับปัญหา และเรียนรู้แนวทางแก้ปัญหา เพื่อการเปลี่ยนแปลงอย่างสร้างสรรค์

โดยยึดหลักการเศรษฐกิจพอเพียงจะเห็นได้ว่าการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง จะเป็นการเสริมพลังในการดำเนินนโยบายของรัฐบาลและเพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมของบุคลากรทางการศึกษา โดยมีเป้าหมายหลักของการสร้างขบวนการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อสร้างกระแสสังคมให้มีการนำเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้เป็นกรอบแนวคิดหรือส่วนของวิถีชีวิต ในหมู่ประชาชนทุกภาคส่วนและทุกระดับ โดยมี

วัตถุประสงค์ของการสร้างขบวนการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สนับสนุนประชาชนทุกภาคส่วนและทุกระดับให้สามารถนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ในลักษณะที่สอดคล้องกับหน้าที่และกระบวนการทัศน์ในการดำรงชีวิตตามแนวทางของเศรษฐกิจพอเพียง ตลอดจนนำไปสู่การปรับปรุงระบบและโครงสร้าง การพัฒนาให้อยู่บนพื้นฐานของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างมีความสุขในการดำรงชีวิตโดยเน้นการพัฒนาที่อยู่บนพื้นฐานของการพึ่งตนเองและการอยู่ได้อย่างมั่นคงและมีศักดิ์ศรีในเวทีโลก เพราะแนวคิดของเศรษฐกิจพอเพียง สอดคล้องกับยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศที่ให้ความสำคัญกับการเสริมสร้างฐานเศรษฐกิจและสังคมในระดับรากหญ้าให้เข้มแข็งในขณะที่ส่งเสริมการพัฒนาประเทศให้มีเสถียรภาพในระดับระหว่างประเทศ สามารถปรับตัวเลือกรับสิ่งที่เป็นประโยชน์และพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงต่างๆ จากทั้งภายในและภายนอกประเทศได้ และนำไปสู่ความอยู่ดีมีสุขของคนไทยในที่สุด การขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการซึ่งนับว่า เป็นเครื่องมือสำคัญที่จะเสริมสร้างพัฒนา ความรู้ ความสามารถ ปรับเปลี่ยนทัศนคติของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ให้เป็นบุคลากรและข้าราชการยุคใหม่ที่เปี่ยมด้วยการมีสมรรถนะหลัก มีคุณสมบัติพิเศษสำหรับภาระงานในหน้าที่ความรับผิดชอบที่เป็นผลมาจากการสร้างขบวนการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อนำมาใช้ในการปรับปรุงกระบวนการทำงานขององค์กร

โดยการสร้างบุคลากรขององค์กรให้เรียนรู้ปัญหา อยู่กับปัญหาและเรียนรู้แนวทางแก้ปัญหา เพื่อการเปลี่ยนแปลงอย่างสร้างสรรค์ โดยยึดหลักการเศรษฐกิจพอเพียง จะเห็นได้ว่า การขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงจะเป็นการเสริมพลังในการดำเนินนโยบายของรัฐบาลและเพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมของบุคลากรทางการศึกษา โดยมีเป้าหมายหลักของการสร้างขบวนการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อสร้างกระแสสังคมให้มีการนำเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้เป็นกรอบแนวคิดหรือส่วนของวิถีชีวิตในหมู่ประชาชนทุกภาคส่วนและทุกระดับ โดยมีวัตถุประสงค์ของการสร้างขบวนการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สนับสนุนประชาชนทุกภาคส่วนและทุกระดับให้สามารถนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ในลักษณะที่สอดคล้องกับหน้าที่และกระบวนการทัศน์ในการดำรงชีวิตตามแนวทางของเศรษฐกิจพอเพียง ตลอดจนนำไปสู่การปรับปรุงระบบและโครงสร้างการพัฒนาให้อยู่บนพื้นฐานของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างมีความสุขในการดำรงชีวิตโดยเน้นการพัฒนาที่อยู่บนพื้นฐานของการพึ่งตนเองและการอยู่ได้อย่างมั่นคงและมีศักดิ์ศรีในเวทีโลก เพราะแนวคิดของเศรษฐกิจพอเพียงสอดคล้องกับยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศที่ให้ความสำคัญกับการเสริมสร้างฐานเศรษฐกิจและสังคมในระดับรากหญ้าให้เข้มแข็งในขณะที่ส่งเสริมการพัฒนาประเทศให้มีเสถียรภาพในระดับระหว่างประเทศสามารถปรับตัวเลือกรับสิ่งที่เป็นประโยชน์และพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงต่างๆ จากทั้งภายในและภายนอกประเทศได้ และนำไปสู่ความอยู่ดีมีสุขของคนไทยในที่สุด

จากการขับเคลื่อนของกระทรวงศึกษาดังกล่าวจึงส่งผลให้โรงเรียนนำมาปฏิบัติโดยการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาบูรณาการกับการเรียนการสอนในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ และประยุกต์ใช้ในการบริหารสถานศึกษา เพื่อให้ผู้บริหารสถานศึกษา ครู บุคลากรทางการศึกษา และนักเรียนมีความรู้ความเข้าใจในหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้อย่างเหมาะสม และปลูกฝังปรับเปลี่ยนกระบวนการทัศน์ในการดำรงชีวิตให้อยู่บนพื้นฐานของเศรษฐกิจพอเพียง ตลอดจนนำไปสู่การปรับแนวทางการพัฒนาด้วยการกำหนดนโยบายด้านการศึกษา โดยนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ ใช้คุณธรรมเป็นพื้นฐานของกระบวนการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงความร่วมมือระหว่างสถาบันการศึกษา สถาบันครอบครัว ชุมชน สถาบันทางศาสนา ให้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาเพื่อให้ผู้เรียนเกิดความรู้ ทักษะ และ เจตคติ สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่าง

สมดุลและยั่งยืนสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้เหมาะสม และปลูกฝัง ปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์ในการดำรงชีวิตให้อยู่บนพื้นฐานของเศรษฐกิจพอเพียง ตลอดจนนำไปสู่การปรับแนวทางการพัฒนา ด้วยการกำหนดนโยบายด้านการศึกษา โดยนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ ใช้คุณธรรมเป็นพื้นฐานของกระบวนการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงความร่วมมือระหว่างสถาบันการศึกษา สถาบันครอบครัว ชุมชน สถาบันทางศาสนา ให้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาเพื่อให้ผู้เรียนเกิดความรู้ ทักษะ และ เจตคติ สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างสมดุลและยั่งยืน จากผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทุกด้าน ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ อรอนงค์ ดุมนิล (2557) ได้ศึกษาเรื่องการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงตามความคิดเห็นของข้าราชการครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาอุบลราชธานีเขต 4 พบว่า 1) การบริหารการจัดสถานศึกษาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าทุกด้านอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนรองลงมาคือ ด้านการพัฒนาคูณการของสถานศึกษาและด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านผลลัพธ์และภาพความสำเร็จของสถานศึกษา 2) ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนมีความเห็นเกี่ยวกับการ บริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจำแนกตามตำแหน่ง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แต่จำแนกตามขนาดโรงเรียนปรากฏว่าความคิดเห็น ไม่แตกต่าง และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธงชัย ตีมูลพันธ์ (2565:62) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาในสหวิทยาการศึกษาวังสัทธา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 พบว่า การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของสถานศึกษาในสหวิทยาการศึกษาวังสัทธา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เขต 2 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายได้ พบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงค่าเฉลี่ยเลขคณิตจากมากไปน้อย ดังนี้ ด้านผลลัพธ์/ภาพความสำเร็จ ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษาด้านหลักสูตรและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และด้านพัฒนาคูณการของสถานศึกษา ตามลำดับ

2 ด้านหลักสูตรและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่าทางโรงเรียนได้ดำเนินการบูรณาการหลักสูตรและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่อง สถานศึกษามีการนิเทศ/ติดตาม/ประเมินผลการนำหน่วยการเรียนรู้ หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ มีการจัดหน่วยการเรียนรู้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ตามมาตรฐานการเรียนรู้ และรายงานผลการประเมิน และนำผลมาปรับปรุง/พัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่บูรณาการหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีแผนการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่างๆ ตามมาตรฐานการเรียนรู้ และจัดแสดง/เผยแพร่/ประกวด/แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ผลงานของผู้เรียนที่เกิดจากการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ มีการจัดทำเครื่องมือวัดผลและประเมินผลที่หลากหลาย และสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีการศึกษา/วิเคราะห์/วิจัย เพื่อพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้หน่วยการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และผู้เรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่บูรณาการหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุนทร จงเพียร (2556) ได้ศึกษาเรื่องการบริหารสถานศึกษาพอเพียงในโรงเรียนสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4 พบว่า ด้านหลักสูตรและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยรวมและรายด้านส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธงชัย ตีมูลพันธ์ (2565) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาในสหวิทยาการศึกษาวังสัทธา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ประณตศึกษาสระบุรี เขต 2 พบว่า ด้านหลักสูตรและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยรวม และรายชื่ออยู่ในระดับ
มากเช่นเดียวกัน

3 ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน จากผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็น
เพราะว่าสถานศึกษามีแผนงานแนวนโยบายเพื่อสนับสนุนการดำรงชีวิตที่สอดคล้องกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจ
พอเพียง มีระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียนให้สามารถแก้ปัญหาและพัฒนาตนเองได้อย่างสอดคล้องกับหลักปรัชญา
เศรษฐกิจพอเพียงมีการจัดกิจกรรมแนวนโยบายให้ผู้เรียนรู้จักการวางแผนชีวิตของตนเองได้อย่างสอดคล้องกับ
หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ส่งเสริมให้มีการจัดตั้งชุมนุม/ชมรม ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง นำผล
การติดตามมาปรับปรุง/พัฒนากิจกรรมนักเรียนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และผู้เรียนมีส่วนร่วมใน
การแก้ปัญหา หรือพัฒนาสถานศึกษา/ชุมชน ด้านเศรษฐกิจ/สังคม/สิ่งแวดล้อมหรือวัฒนธรรม ตามหลัก
ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีกิจกรรมเพื่อส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้เรียนเกิดจิตอาสา และมีส่วนร่วมในกิจกรรมเพื่อ
สังคมและสาธารณประโยชน์ ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีการติดตามผลการดำเนินกิจกรรมเพื่อสังคม
และสาธารณประโยชน์ของผู้เรียนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงติดตามผลการดำเนินกิจกรรมเพื่อสังคม
และสาธารณประโยชน์ของผู้เรียนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ
มัลลิกา สีดาเดช (2563) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องประสิทธิภาพการบริหารสถานศึกษาพอเพียงในสังกัดสำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 22 พบว่า ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และ
สอดคล้องกับงานวิจัยของ ธงชัย ตีมูลพันธ์ (2565) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญา
ของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาในสหวิทยาการศึกษาวังสีทา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประณตศึกษาสระบุรี เขต 2 พบว่า ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนโดยรวม และรายชื่ออยู่ในระดับมาก
เช่นเดียวกัน

4 ด้านพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา ผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็น
เพราะว่าสถานศึกษาจัดกิจกรรมส่งเสริมการดำเนินชีวิตและการปฏิบัติภารกิจหน้าที่ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจ
พอเพียงแก่บุคลากรของสถานศึกษา รองลงมา ได้แก่ นำผลการติดตามมาปรับปรุง/พัฒนาการดำเนินงาน
โครงการ/กิจกรรมพัฒนาบุคลากรเพื่อส่งเสริมการดำเนินชีวิตและปฏิบัติภารกิจหน้าที่ตามหลักปรัชญา
เศรษฐกิจพอเพียง ติดตามผลการดำเนินงานโครงการ/กิจกรรมพัฒนาบุคลากรเพื่อส่งเสริมการดำเนินชีวิตและ
ปฏิบัติภารกิจหน้าที่ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีแผนงาน/โครงการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา
เพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจและตระหนักในคุณค่าของหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีการส่งเสริมให้
บุคลากรแสวงหาความรู้เกี่ยวกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอย่างสม่ำเสมอ มีการขยายผลและเผยแพร่ผล
การดำเนินชีวิตและปฏิบัติภารกิจหน้าที่ของบุคลากรตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เป็นต้น ซึ่งสอดคล้อง
กับงานวิจัยของ สุนทร จงเพียร (2556) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารสถานศึกษาพอเพียงในโรงเรียนสังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประณตศึกษานุริรัมย์ เขต 4 พบว่า ด้านการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา
โดยรวมและรายด้านส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ พิษญาดา สิงห์เลิศ (2560) ได้
ศึกษาวิจัยเรื่อง การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนในสหวิทยาระยอง 2
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 พบว่า ด้านการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา มี
ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน

5 ด้านผลสัมฤทธิ์การบริหารสถานศึกษาตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ผลการวิจัยพบว่าโดยภาพ
รวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าสถานศึกษามีคุณลักษณะของสถานศึกษาพอเพียงรองลงมา ได้แก่
คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาพอเพียง บุคลากรจัดการทรัพยากรและดำเนินชีวิตด้านเศรษฐกิจอย่าง
สอดคล้องกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง บุคลากรของสถานศึกษามีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักปรัชญา

เศรษฐกิจพอเพียง และบุคลากรอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและสามารถเป็นแบบอย่างที่ดีในการปฏิบัติตนเพื่อส่วนรวมและสาธารณประโยชน์ผู้เรียนปฏิบัติตน ดำเนินชีวิตได้อย่างสมดุลและพร้อมยอมรับต่อการเปลี่ยนแปลงด้านวัตถุ/เศรษฐกิจ ผู้เรียนปฏิบัติตน ดำเนินชีวิตได้อย่างสมดุล และพร้อมยอมรับต่อการเปลี่ยนแปลง ด้านสังคม ด้านสิ่งแวดล้อม และด้านวัฒนธรรม บุคลากรรู้จักใช้และจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้อย่างสมดุลและพร้อมยอมรับต่อการเปลี่ยนแปลงด้านต่างๆ เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธงชัย ตีมูลพันธ์ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาในสหวิทยาการวังสัทธา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 ด้านผลลัพธ์/ภาพความสำเร็จโดยรวม และรายชื่ออยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ พินิจ เครือเหลา (2561) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงโรงเรียนพิทยาลงกรณ์พิทยาคมผลการวิจัย พบว่า ด้านผลลัพธ์/ภาพความสำเร็จ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน

สรุป

1. การบริหารสถานศึกษาตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอบึง จังหวัดพะเยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เขต 36 โดยภาพรวม พบว่า มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากสูงสุดไปต่ำสุด ได้แก่ สูงสุดด้านผลสัมฤทธิ์การบริหารสถานศึกษาตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง รองลงมาด้านการบริหารจัดการศึกษา ตามมาด้วยด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และด้านหลักสูตรและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และน้อยสุดด้านพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา

2. ข้อเสนอแนะในการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

1) ด้านการบริหารจัดการศึกษาสถานศึกษา ควรมีการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และกลยุทธ์ที่สอดคล้องกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เป็นต้น 2) ด้านหลักสูตรและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ควรมีการบูรณาการหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานในแต่ละกลุ่มสาระ รวมทั้งบูรณาการกับหลักสูตรท้องถิ่นในการจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง 3) ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ควรมีการพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 โดยบูรณาการกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนผ่านโครงการ โครงการ หรือกิจกรรมการเรียนรู้ 4) ด้านการพัฒนาบุคลากร ควรมีการเสริมสร้างครูและบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษาให้มีความรู้ความเข้าใจสามารถพัฒนาตนเองเพื่อเป็นวิทยากรด้านการดำเนินชีวิตและการปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง 5) ด้านผลสัมฤทธิ์การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ควรมีการพัฒนาสถานศึกษาให้ได้รับการยอมรับเป็นแบบอย่าง หรือเป็นต้นแบบในการบูรณาการสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและทักษะการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 สถานศึกษาควรพิจารณาดำเนินการโดยนำผลการติดตามมาพัฒนาและปรับปรุงการบริหารจัดการงบประมาณตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง อาจจะดำเนินการในรูปของคณะกรรมการ ผ่านโครงการ/กิจกรรมพัฒนาและปรับปรุงการบริหารจัดการงบประมาณ

1.2 สถานศึกษาควรพิจารณาปรับปรุง/พัฒนาคุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่างๆ เช่นผ่านกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้วิชาชีพ (PLC) เป็นต้น

1.3 สถานศึกษาควรพิจารณาการจัดทำแผนงาน/โครงการส่งเสริมกิจกรรมนักเรียนเพื่อให้ผู้เรียน “อยู่อย่างพอเพียง” โดยใช้หลักการมีส่วนร่วมระหว่าง บ้าน วัด และโรงเรียน

1.4 สถานศึกษาควรพิจารณาในการจัดการประชุม/อบรม/สัมมนา/ศึกษาดูงานแหล่งเรียนรู้ต่างๆ เพื่อส่งเสริมการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิตและปฏิบัติการงานหน้าที่

1.5 การบริหารสถานศึกษาควรพิจารณาการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามมาตรฐานการเรียนรู้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของแต่ละระดับ

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารสถานศึกษาตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนที่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36

2.2 ควรศึกษา สมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษามในการขับเคลื่อนนโยบายปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36

เอกสารอ้างอิง

คณะกรรมการส่งเสริมการขับเคลื่อนการพัฒนาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในภาคการเกษตรและชนบท. (2559). คู่มือแนวทางการขับเคลื่อนการพัฒนาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในภาคการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: ม.ป.ท..

บุญชม ศรีสะอาด. (2560). การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น.

ธงชัย ดีมูลพันธ์. (2565). การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษา ในสหวิทยาการวังสีทา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2. ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศิลปากร.

พินิจ เครือเหลา. (2561). การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโรงเรียนพิทยาลงกรณ์พิทยาคม. ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยศิลปากร.

พิชญาดา สิงห์เลิศ. (2560). การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนในสหวิทยาเขตระยอง 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยบูรพา.

สำนักงานเลขาธิการรัฐมนตรี. (2542). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (19 สิงหาคม 2542). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 116 ตอนที่ 74 ก.

มัลลิกา สีดาเดช. (2563). ประสิทธิภาพการบริหารสถานศึกษาพอเพียงในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

สุนทร จงเพียร. (2556). การบริหารสถานศึกษาพอเพียงในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4. รายงานการวิจัย. มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2560). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ.2560 - 2564). กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.

441 การบริหารสถานศึกษาตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนมัธยมศึกษาอำเภอบึง จังหวัดพะเยา สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 (กรุงเทพมหานคร:
พริกหวานกราฟฟิค.

อรอนงค์ ดุมนิล. (2557). การบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงตามความ
คิดเห็นของข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4.
วารสารบัณฑิตวิทยาลัยพิษณุพรรณ.